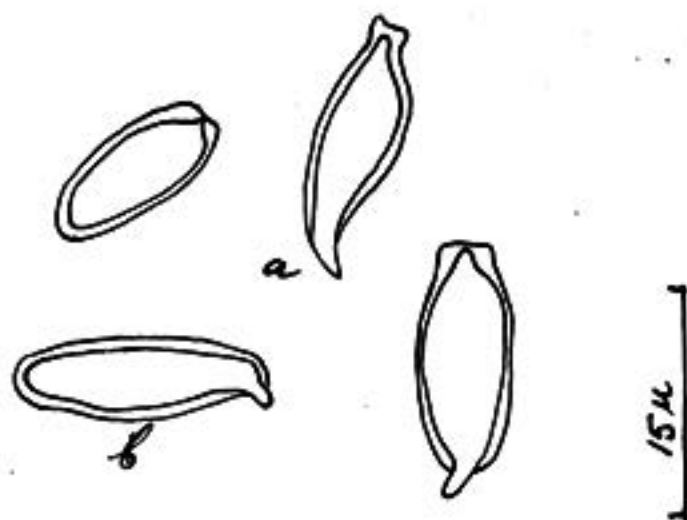

VONDSTEN IN 1966

1. Xerocomus poroporus, een interessante boleet

Het ligt voor de hand, dat deze door de belgische mycoloog L. Immler voor 't eerst gesignaleerde boleet (1955) te eniger tijd in ons land zou worden gevonden. Hij werd door mij aangetroffen op een wegberm van de Blikkenburgerlaan te Zeist op 28 juli 1966.

Macroscopisch lijkt hij veel op Xerocomus chrysenteron en zal wel vele malen voor deze soort versleten zijn. Toch moet hij ook op het oog van deze te onder-

scheiden zijn, hoofdzakelijk doordat de barsten in de hoedhuid geen rood bevatten. Ook de steel is minder rood gekleurd dan bij chrysenteron vaak 't geval is, hoewel deze kleur aan het steeloppervlak niet geheel ontbreekt. Het geheel maakt de indruk van een meer vuil-olijfbruin gekleurde chrysenteron. Onderzoekt men de sporen van een dergelijk ex. dan ziet men dat althans bij een groot aantal het uiteinde tegenover het steeltje (de apiculus) afgeknot is, vaak bevinden zich daar twee kleine boogvormige uitsteeksels met een inzinking ertussen (fig. a en b). Ook bevindt zich daar vaak een verdunning van de sporewand aan de binnenkant: eigenlijk van het episporium; het lijkt op een echte porus, zoals die voorkomt bij Coprinus, Psathyrella, Conocybe en dergelijke geslachten. Merkwaardig is, dat niet alle sporen deze structuur blijken te bezitten, een bepaald percentage is niet afgeknot en heeft geen porus: Pouzar spreekt van 10-30%.

Onderwijl zijn deze sporen nader bestudeerd door Mme Perreau-Bertrand (1965). Het is gebleken, dat het exosporium ingedeukt is en het episporium naar boven gebogen op de plaats van de porus. Het endosporium ligt er dan binnen tegenaan. Men kan deze structuur vergelijken met die welke optreedt bij de geslachten Boletellus (alleen exotische soorten) en Strobilomyces (één inlandse soort: Str. floccopus = Str. strobilaceus, maar z. z.) en Perreau-Bertrand concludeert dan ook tot verwantschap van deze Xerocomus soort en bovengenoemde genera. Dit doet ook A.H. Smith.

Nu is er nog een soort, die een dergelijke typische structuur in

de sporen heeft: Xer. truncatus, die beschreven werd in de Ver. Staten door Singer, Snell en Dick. Vergelijken we de afbeeldingen van porosporus (B.S.M.F. LXXX, Atlas P1. CXLI) met die welke Singer in "die Röhrlinge" geeft van truncatus (Taf. XII, 1-4), dan zouden we er opricht aan gaan twifelen, dat we hier met dezelfde soort te doen hebben. (Truncatus werd beschreven in 1960, zonder dat de auteurs van 't bestaan van de europese soort wisten: diagnose in 1958, met omissie van het aanwijzen van een type ex.) De paddestoelen op de plaat van Singer zijn veel slanker en over het geheel roodachtig. Veel meer lijkt weer de foto van Pouzar (Ceskà Mykologie 20:3) op de plaat van Imler, zodat we hier stellig met dezelfde soort te doen hebben. Imler en A.H. Smith menen dat de soorten inderdaad verschillen, Singer vermoedt hier gelijkheid.

In België werd Xer. porosporus op verschillende plaatsen rond Antwerpen aangetroffen, voorts in het Zoniën Woud en bij Spa; in Frankrijk zag Romagnesi hem, terwijl Watling hem in de botanische tuin te Edinburg ontdekte en Pouzar 8 vindplaatsen in de buurt van Praag en één in Joego-Slavië geeft. De soort is dus zeker in Europa verspreid. Men zie er eens naar uit!

2. Lactarius ruginosus Romagnesi en verwanten

In Coolia 13; 2, Pag. 22-25, schrijft Benjaminsen over een vondst van Lact. azonites Bull. ex Gmelin. Hij beeldt daarbij de sporen af, waarvan de ornamentatie voor

de onderscheiding van de verschillende soorten uit de fuliginosus groep zeer belangrijk is. Daarbij wordt ook een artikel van de Vries in Coolia 4 (1957) ter sprake gebracht betreffende een vondst van een soort uit deze groep in Oud Amelisweert. Het is een feit, dat Romagnesi fuliginosus noemt, wat Neuhoff en de Check List als azonites beschouwen (Neuhoff's fuliginosus is dan synoniem met Lact. speciosus (Lange) Rom.; Lange onderscheidt trouwens slechts een Lact. fuliginosus forma speciosus. Met de laatste soort of variëteit hebben we hier echter niet te maken).

Dit jaar werden een aantal mooie ex. van de in Oud Amelisweert (bij Utrecht) groeiende soort teruggevonden tijdens een excursie van de Ned. Mycol. Vereniging op 6 aug. 1966 (Coolia 13: 33" Lact. rugatus"). Naast de Vries vonden we hem vroeger daar wel eens en ook op Wulperhorst bij Zeist. In de kleibossen van het Utrechtse duikt deze soort

dus af en toe -maar zeldzaam- op; waarschijnlijk komt hij moeilijk tot fructificatie. Wij beschouwen deze ex. echter niet als Lact. azonites, maar als L. ruginosus Rom. en ik meen dat de Vriës enige jaren geleden ook tot deze conclusie is gekomen. Deze soort wordt beschreven in een artikel, dat wat moeilijk te vinden is (B.S.M. Fr. LXXII: p. 324-340) en komt niet voor in de "Flore analytique". Zij staat dicht bij Lact. pterosporus en het zou best kunnen, dat van de ex. die Neuhoff als zodanig afbeeldt (Taf. XI. fig. 44) er althans enige tot ruginosus behoren.

Bekijkt men de sporen van onze ex. bij sterkere vergroting, zie fig. d, dan ziet men zeer grote vleugels, die de sporen omgeven en die hier en daar vertakt zijn,

zodat ze een onvolkomen netwerk kunnen vormen en die een hoogte van $3\frac{1}{2}\mu$ kunnen bereiken. Het is wel duidelijk, dat deze sporen een geheel ander beeld geven dan die, welke Benjaminsen als de sporen van azonites tekende. Bij de laatste zijn de kammen duidelijk lager en is er een veel meer volkomen netwerk. Wijst dit er dus op, dat we voor onze soort in de buurt van pterosporus moeten zoeken, ook enige andere kenmerken komen daarmee overeen, bijv. de meer warm okerbruine, maar soms toch zeer donkere, en minder grijze hoedkleur en de wat kleinere

sporen $7-8\mu$. De redenen, dat Romagnesi ruginosus als een aparte soort onderscheidt zijn de volgende verschillen met pterosporus: het vlees wordt niet spoedig bij doorbreken rose, maar vertoont eerst langzamerhand rood-oranje vlekjes behalve in het steelmerg, de lamellen staan bepaald wijd uiteen en dit is een constant kenmerk, de sporen zijn meer gereticuleerd door verbindingen tussen de vleugels. Romagnesi geeft op, dat de melk van pterosporus en ruginosus wit blijft, terwijl Neuhoff de melk van pterosporus in verbinding met het vlees rood laat verkleuren. Naar onze ex. te oordelen, is de eerste beschrijving duidelijker: de melk zelf verkleurt niet.

Men moet zeggen, dat de onderscheiding van de soorten in de fuliginosus groep wel zeer subtiel is geworden: we moeten echter, aangezien onze ex. in alle details met ruginosus overeenkomen, besluiten, dat ze tot deze soort behoren (fig. c). De vraag blijft of er tenslotte geen overgangen gevonden zullen worden tussen deze maar

op enkele kenmerken gedifferentieerde soorten, zodat men er niet meer uitkomt. Behalve de sporenornamentatie lijken de wijd uiteenstaande lamellen het beste kenmerk; we moeten echter opmerken, dat we bij andere *Lactarif* wel eens aan de constantheid van dit kenmerk hebben getwijfeld.

3. *Russula pelargonia* Niolle

In *Coolia* 13:p. 27 vermeldt van *Vuure* de vondst van *Rus. clariana* Heim tijdens de excursies om en bij Deventer, 8 en 9 oct. 1966. Dit doet me ertoe besluiten een zeer naverwante *Russula* te signaleren, die we sinds jaar en dag in de kleibossen aantreffen, sinds we hem kennen steeds veelvuldiger. Gedurende het afgelopen seizoen vond ik er een massavegetatie van in een duinbosje op Voorne onder *Populus*.

In veel gevallen zal deze soort wel voor *Rus. fragilis* (maar zonder gezaagde lamellenrand) versleten zijn. Nu kunnen we onmiddellijk zien, dat het hier de laatste niet kan betreffen aan de sporenfiguur, die wel is waar zeer licht creme is,

maar niet zuiver wit. Ook zonder sporen is deze *Russula* te herkennen, hij is veel minder scherp dan *fragilis*, de steel neigt naar grijs worden, de lamellen worden geelachtig, in het exsiccaat zelfs vrij donker, vuilgeel, ten slotte is de *Pelargonium* - (*Geranium*) geur meestal goed te herkennen, (zoiets als *Cort. paleaceus*). De hoedkleur is vuilpaars, in het midden meestal donkerder, in het algemeen zijn het kleine tengere paddestoeltjes, het afgebeelde ex. (fig. e) is maximaal wat grootte betreft. Voor mij heeft de hoedhuid ook iets karakteristieks: een beetje gekorrelde en minder glad dan bij *fragilis*. Het vlees is eerder nog zachter dan bij *fragilis*.

Moeilijker dan van *Rus. fragilis* zal deze soort misschien te onderscheiden zijn van *Rus. clariana*, die ik niet ken, maar waarvan

ik foto's zag bij Kits van Waveren, die een vrij forse Russula ver-
toonden. Volgens de Flore analytique moet pelargonia zich onder -
scheiden door een langzame en zwakke guaiac-ractie, een minder
stevige consistentie en vooral door de niet sterk of onvolkomen ge-
reticuleerde sporen (fig. f).

Russula violacea ss Rom. heeft volledig geïsoleerd-stekelige sporen,
hier zijn de stekels ook langer. Ik meende deze soort éénmaal in ons
land (in het Ulvenhoutse bos) aan te treffen. We moeten er echter op
verdacht zijn, dat wat J. Schaeffer Rus. violacea Quélet noemt in de
Flore analytique staat als Rus. cavipes Britz. !

Tenslotte willen wij niet nalaten te vermelden, dat Romagnesi
van pelargonia schrijft: "Nous la récoltons sous Populus tremula,
mais aussi sous d'autres feuillus dans les bois argileux", precies
onze vindplaats dus. Wij nemen aan, dat Rus. pelargonia in ons land
helemaal niet zo zeldzaam is, men lette er op, of hij van Rus.
clariana steeds scherp te scheiden is.

Dr. A. F. M. Reynders

Summary

A find of Xerocomus porosporus Imler in the Netherlands is
reported and discussed. Lactarius ruginosus Romagnesi, very close
to Lact. pterosporus occurs in our river-loam woods but is rare.
Russula pelargonia Niolle which belongs to the violacea -group and
is close to Rus. clariana Heim is not uncommon in the river-loam
woods under various trees, neither in the littoral sanddunes under
Populus.

Litteratuur:

- Benjaminsen, F. 1966. Coolia 13:22.
Neuhoff, W. 1956. Die Milchlinge Tafel XI-41.
Imler, L. 1955. Bull. Soc. Myc. France 71 : 21
idem 1958. idem 74 : 96
idem 1964 idem 80 : Atlas Pl. CXLI
Perreau-Bertrand, J. 1965. C. R. Ac. Sc. Paris 260:4245-4248
Pouzar, Z. 1966. Ceska Mykologie 20 : 1
Singer, R. 1965. Die Röhrlinge I : 99. Tafel XII 1-4; Tafel XIX 10.
Smith, A. H. 1965. Mycopathologia et Mycologia appl. 26: 398
Romagnesi, H. 1956. Bull. Soc. Myc. France 72 : , 328, 329, 335-337.

BELANGSTELLING GEVRAAGD

Het is al meermalen betoogd, ook in dit tijdschrift, dat onze be-
langstelling voor paddestoelen toch eigenlijk niet zou moeten ophou-
den bij het kennen van hun namen, omdat er zo ontzettend veel andere